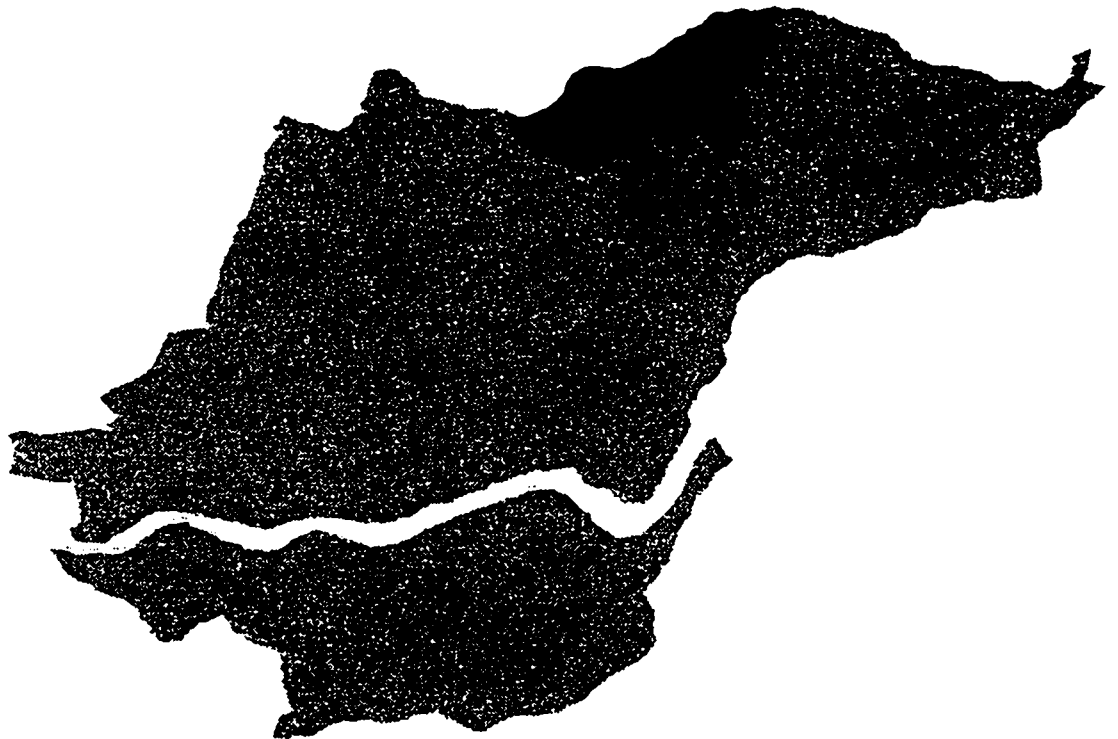

RIVIERENLAND

MAURIK
gemeentebeschrijving

Monumenten
Inventarisatie
Project

**MONUMENTEN
INVENTARISATIE
PROJECT**

Ten geleide

Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) is een landelijk opgezet project met het doel om in betrekkelijk korte tijd - 5 jaar - een inventarisatie te verkrijgen van bouwkunst en stedebouw uit de periode 1850-1940. De uitvoering van het project wordt verzorgd door de provincies. In Gelderland heeft de provincie de Stichting MIP-Gelderland opgericht, die belast is met de uitvoering van het project.

In Gelderland wordt het MIP uitgevoerd conform de Gelderse streekplanning: Midden-Gelderland, Oost-Gelderland, Veluwe en Rivierenland. Binnen deze inventarisatiegebieden wordt per gemeente geïnventariseerd.

Het eindprodukt, waarover de gemeenten de beschikking krijgen, bestaat uit 3 rapporten, te weten een regiobeschrijving, een gemeentebeschrijving en een inventarisatierapport.

In de regiobeschrijving wordt op hoofdlijnen een schets gegeven van ontwikkelingen die bepalend zijn geweest voor de ruimtelijke kwaliteit, i.c. bouwkundige en stedebouwkundige karakteristieken, uit de periode 1850-1940 in het inventarisatiegebied. Het betreft veelal ontwikkelingen en karakteristieken die behalve van lokaal belang ook een boven-lokaal belang vertegenwoordigen.

In de gemeentebeschrijving, die kan worden beschouwd als een verfijning die betrekking heeft op een deel van het grondgebied van de regiobeschrijving, worden op beknopte wijze de voornaamste historisch-geografische, sociaal-economische, bouwkundige en stedebouwkundige ontwikkelingen uit de periode 1850-1940 weergegeven.

In dit verband dient hoofdstuk 4.5. *Karakterisering geïnventariseerde bebouwing* afzonderlijk te worden genoemd. Het betreft een hoofdstuk dat als "schakel" fungeert tussen het beschrijvende en het inventarisatiegedeelte, te weten het inventarisatierapport.

Het inventarisatierapport voorziet in een beknopte weergave per gemeente van de gebouwde omgeving uit de periode 1850-1940 in de vorm van objecten en complexen op basis van de uitgewerkte MIP-formulieren.

Hoewel de 3 rapporten afzonderlijk kunnen worden gelezen, verdient het aanbeveling het inventarisatiegedeelte niet los te zien van het beschrijvende gedeelte en omgekeerd.

Blad : 2
Betreft : Ten geleide (vervolg)

Met betrekking tot het gebruik van de MIP-eindprodukten dient het volgende te worden opgemerkt.

Bij schrijven d.d. 21 september 1989 - nr. WZ89.59395 - WZ/CE404 is de provincie Gelderland accoord gegaan met de samenwerkingsovereenkomst, zoals opgesteld van rijkswege bij schrijven d.d. 11 augustus 1989, nr. U-172.612, inzake de uitvoering van het Monumenten Inventarisatie Project in Gelderland.

In artikel 8 van bedoelde overeenkomst is het gebruik van de eindprodukten geregeld. Dit artikel luidt als volgt:

"Artikel 8. Gebruik eindprodukten

1. De Provincie is evenals de Rijksdienst ook nadat de eindprodukten als bedoeld in artikel 1, leden a t/m e (*) zijn opgeleverd gerechtigd deze eindprodukten, geheel of gedeeltelijk voor eigen gebruik aan te wenden, te vermenigvuldigen of te publiceren, dan wel, al dan niet tegen financiële vergoeding, voor gebruik aan derden beschikbaar te stellen.
2. De Provincie maakt met derden die zij bij de uitvoering van het Project betreft zodanige afspraken, dat hen niet de bevoegdheid toekomt, bv. door een beroep op hun toebehorende auteursrechten, in het in het eerste lid omschreven gebruik, geheel of gedeeltelijk te beletten of te belemmeren.
3. De Rijksdienst en de Provincie bevorderen de totstandkoming van openbare publicaties over jongere bouwkunst en stedenbouw uit de periode midden 19e eeuw - Tweede Wereldoorlog."

Wij verzoeken u bij het gebruik van de eindprodukten de geraadpleegde bron(nen) te vermelden.

GEMEENTEBESCHRIJVING

GEMEENTE MAURIK

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1. <u>INLEIDING</u>	3
2. <u>BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK</u>	5
3. <u>INFRASTRUCTUUR</u>	7
4. <u>NEDERZETTINGSSTRUCTUUR</u>	9
4.1. Algemeen	9
4.2. Functionele ontwikkelingen - periode 1800-1850 - periode 1850-1900 - periode 1900-1940	9
4.3. Stedebouwkundige structuur: - Eck en Wiel - Maurik - Ravenswaay - Rijswijk - Verspreide bebouwing	10
4.4. Ontwikkelingen na 1940	13
4.5. Karakterisering geïnteriseerde bebouwing	13
4.6. Typologie uitbreidingen gemeente Maurik 1850-1940	16
4.7. Bijzondere gebieden	16
<u>GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN, KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR</u>	18

1. INLEIDING

De gemeente Maurik bevindt zich in het inventarisatiegebied Rivierenland en heeft een oppervlakte van 4.137 hectare. De gemeente Maurik bestaat uit de hoofdkern Maurik, alsmede de kernen Eck en Wiel, Ravenswaay en Rijswijk (zie afbeelding 1).

Nabij de grens met de gemeente Buren liggen uitlopers van de Burense nederzetting Zoelmond. Na kanalisatie van de Nederrijn omstreeks 1960 zijn de Utrechtse gebieden De Roodvoet en Polder Koornwaard toegevoegd aan de gemeente Maurik. In die tijd ontstond het Eiland van Maurik. De Lek en de Nederrijn vormen de noordgrens van de gemeente Maurik. De westgrens valt grotendeels samen met de Ravenswaaysche Wetering. De Mauriksche Wetering en de Ommergraaf vallen gedeeltelijk samen met de zuidgrens van de gemeente Maurik. De gemeente Maurik grenst aan de gemeenten Buren, Lienden en de in de provincie Utrecht gelegen gemeenten Amerongen en Wijk bij Duurstede.

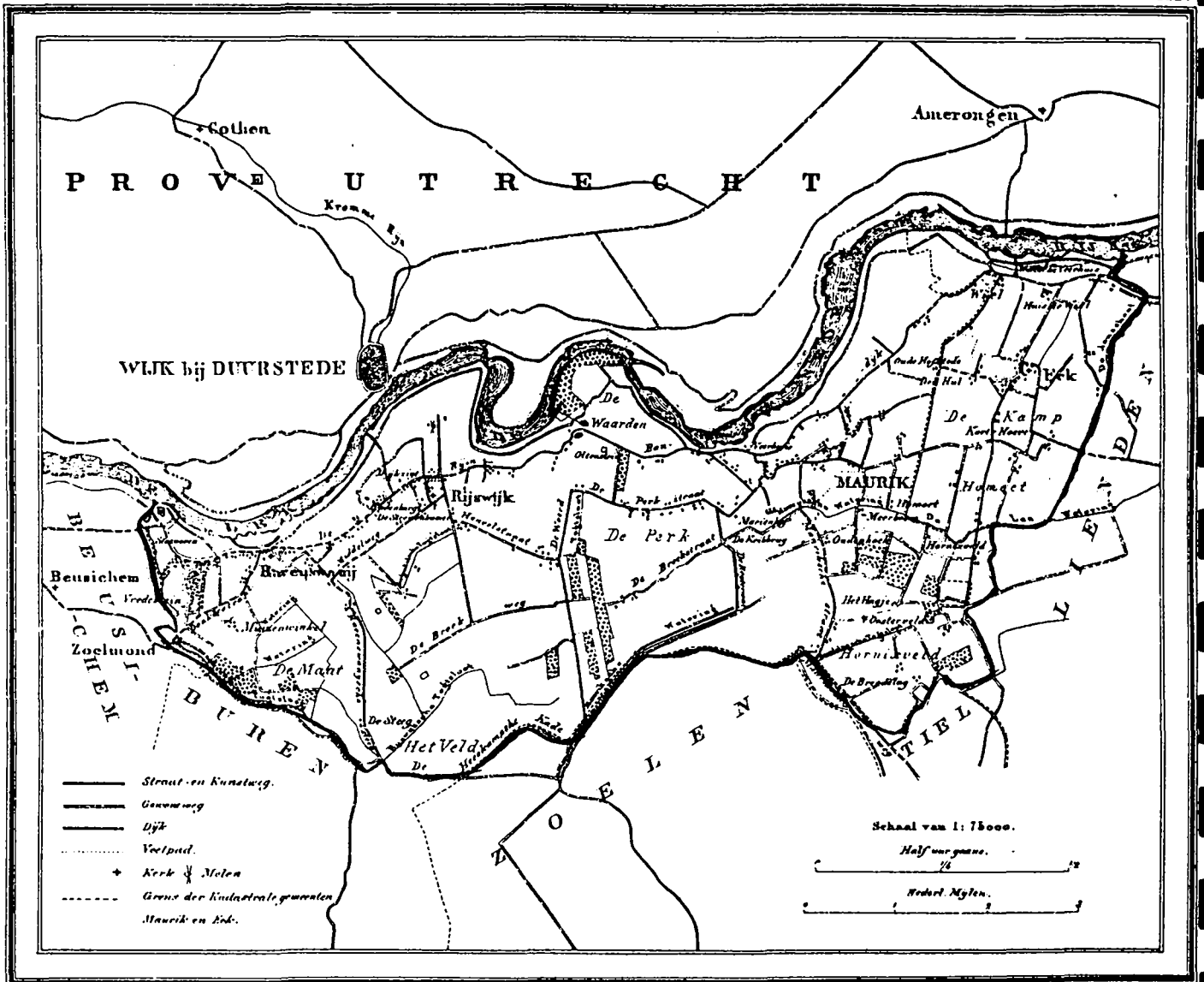
De gemeente Maurik is tussen 1850 en 1940 een overwegend agrarische gemeente gebleven. Langs de Nederrijn/Lek zijn een aantal steenfabrieken opgericht.

Op 1 januari 1990 telde de gemeente Maurik 5.825 inwoners.

Afbeelding 1
Gemeente Maurik in 1865

PROVINCIE GELDERLAND.

GEMEENTE MAURIK.

1865

3,950 Bunders, 3,400 Inwoners.

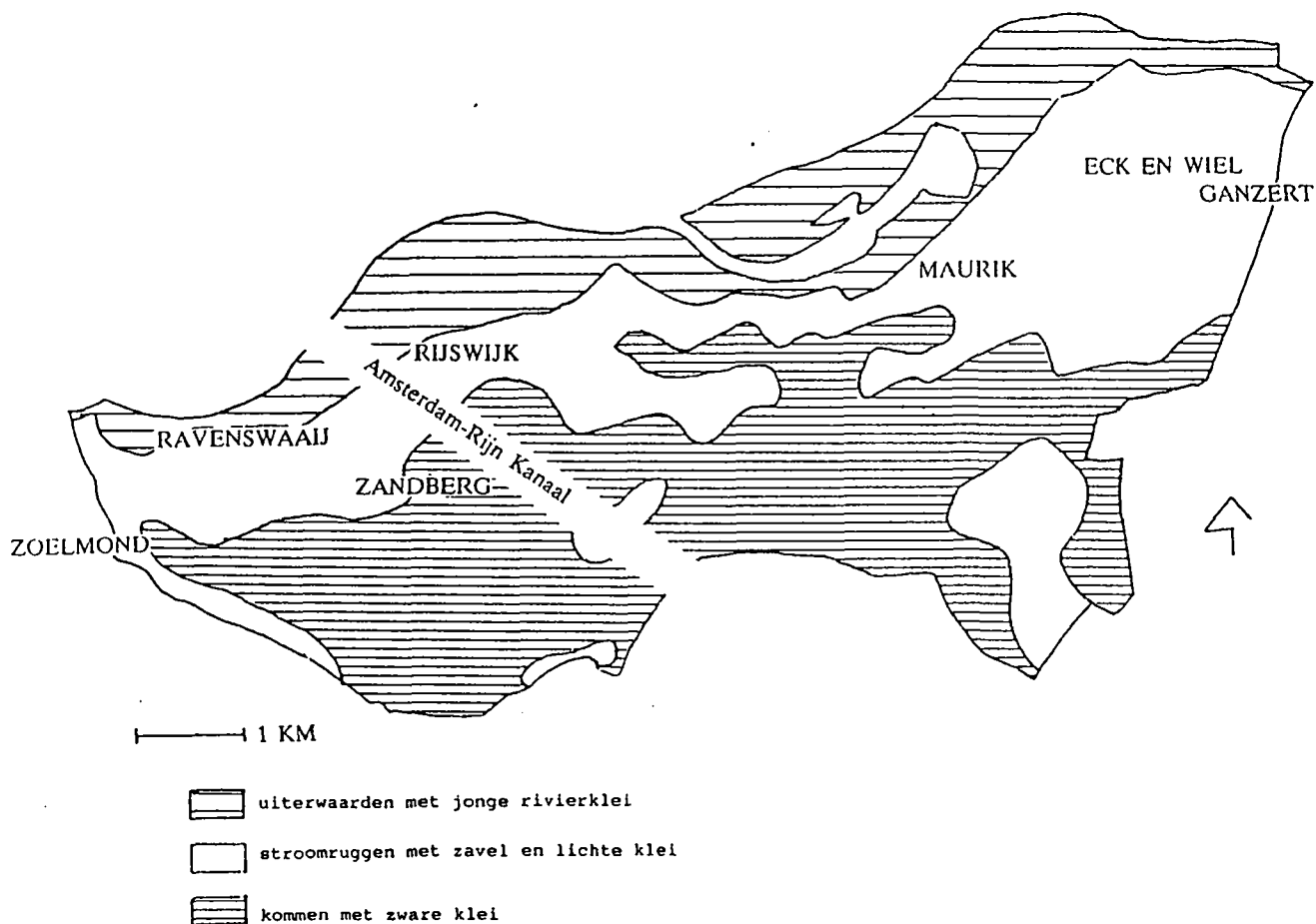
Uitgave van Hugo Sprinjar te Leeuwarden.

2. BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK

Gedurende de Saale-ijstijd ($\pm 200.000-120.000$ v. Chr.) drong landijs vanuit het noorden de dalen van de grote rivieren binnen. Daardoor werd de loop van Rijn en Maas naar het westen afgebogen. In de daarop volgende ijstijd, het Weichselien dat ca. 70.000 jaar v. Chr. begon, ontstond een vlechtend riviersysteem met een patroon van zich vertakkende en samenkomende geulen. Omstreeks 10.000 jaar v. Chr. begon het Holoceen en werd het geleidelijk warmer. Naarmate het klimaat verbeterde en het vegetatiedek meer gesloten werd, voerden de rivieren steeds minder sediment aan, waardoor zich enkele hoofdgeulen in de eigen afzettingen begonnen in te snijden. Gaandeweg ontstond een oeverwallen/stroomruggen-en kommensysteem, met zavel en lichte klei op de ruggen, en veen en zware klei in de kommen (zie afbeelding 2). Het patroon van de stroomruggen en kommen werd gefixeerd door de aanleg van de eerste dijken, die in de 10e en 11e eeuw na Chr. heeft plaatsgevonden. Tussen rivier en dijk ontwikkelden zich nadien uiterwaarden.

Afbeelding 2

Geomorfologische kaart gemeente Maurik

Het grondgebruik in de periode 1850-1940 heeft betrekking op de uiterwaarden, de stroomruggen en de komgronden. De uiterwaarden langs de Nederrijn en Lek waren hoofdzakelijk als grasland in gebruik. Langs Nederrijn en Lek, alsook op het Eiland van Maurik (Roodvoet; Koornwaard) hebben steenfabrieken gestaan, waarvoor de aanwezigheid van jonge rivierklei in de uiterwaarden een belangrijke vestigingsfactor vormde. De stroomruggen werden hoofdzakelijk benut voor de akkerbouw, met name de teelten van aardappelen, tarwe en in toenemende mate haver en suikerbieten. Vanaf 1850 werd op de stroomruggen het boomgaardareaal uitgebreid. De kommen waren vooral als grasland in gebruik.

In het algemeen liggen de stroomruggen enkele meters hoger dan de kommen. De afwatering van de drassige Neder-Betuwe heeft in de loop der eeuwen drastische wijzigingen ondergaan. Na de aanleg van enkele dwarskaden in de Neder-Betuwe, alsmede de dijken langs de Nederrijn in de Late Middeleeuwen, werden de kommen in ontginning gebracht. Door middel van een systematisch opgezet kavelpatroon met talloze weteringen en kavelsloten werd getracht het overtollige water via de Linge af te voeren. De belangrijkste weteringen in de gemeente Maurik zijn de Mauriksche Wetering en de Ravenswaayse Wetering. In 1952 werd het Amsterdam-Rijnkanaal opengesteld.

De nederzettingen in de gemeente Maurik zijn alle ontstaan op de stroomrug langs de Nederrijn/Lek. De stroomruggen zijn overwegend onregelmatig blokvormig verkaveld; de komgronden strookvormig. De kleinere buurtschappen zijn ontstaan als gevolg van verdichting van bebouwing (landarbeiders, deels losse arbeiders op de steenfabrieken). De nederzettingen hebben een overwegend lineaire structuur in samenhang met de dijk, in combinatie met voormalige veedriften en verbindingswegen zoals de weg Maurik-Wielse veer-Amerongen.

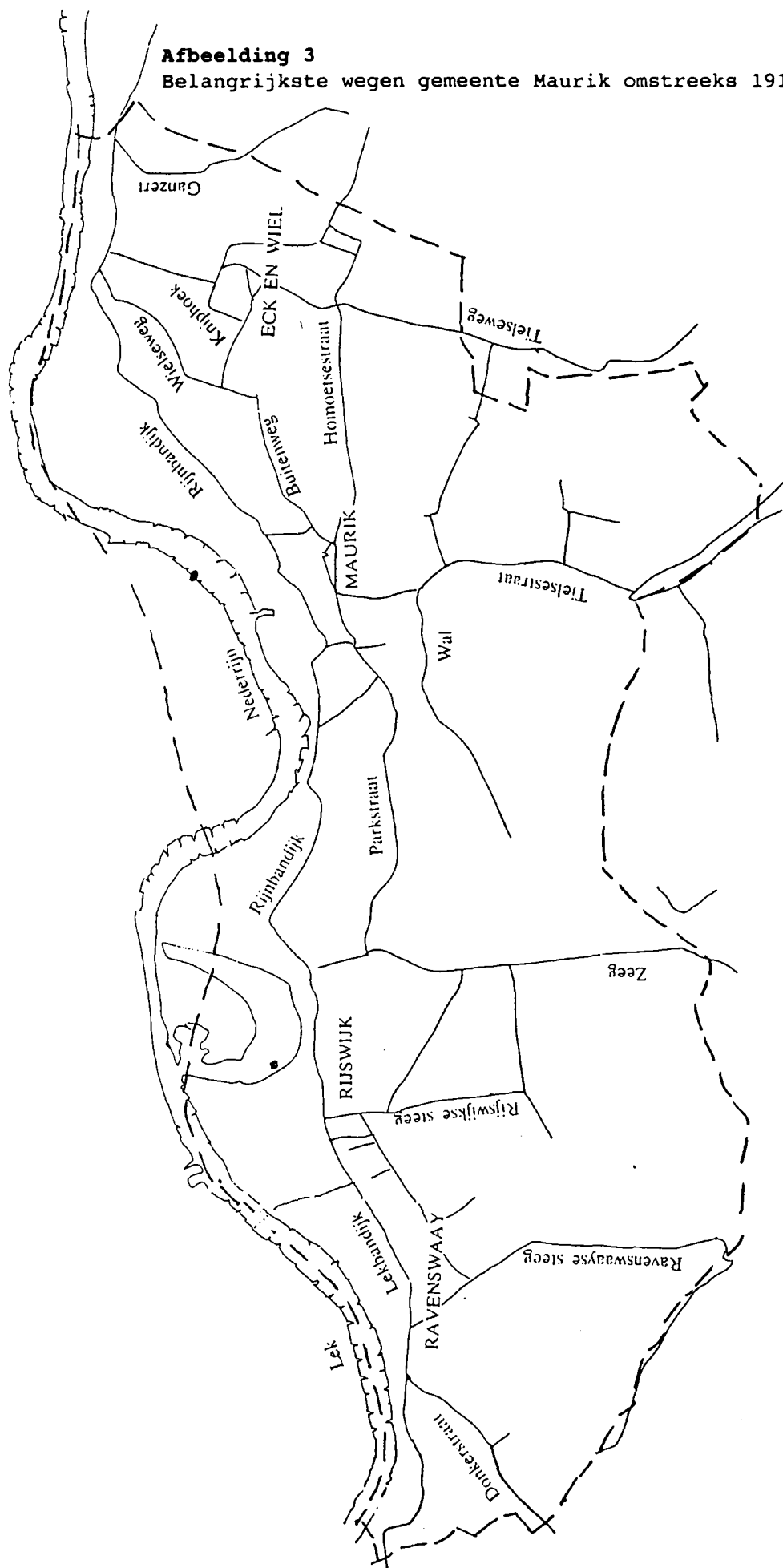
3. INFRASTRUCTUUR

De stroomrug langs de Nederrijn/Lek zou reeds in de Romeinse Tijd gefungeerd hebben als heerweg. De bedijking van de Nederrijn/Lek heeft in de Late Middeleeuwen plaatsgevonden. De bandijk en enkele wegen op de stroomrug zijn omstreeks 1850 verhard, zoals de weg Maurik-Wielse Veer-Amerongen, onderdeel van de doorgaande verbinding naar Tiel. Vanuit de stroomrug loopt een aantal rechtlijnige wegen naar de kommen in het zuiden. Het wegenpatroon sluit aan bij het verkavelings- en afwateringspatroon.

In 1952 is het Amsterdam Rijnkanaal geopend. In de jaren '60 werd de Nederrijn gekanaliseerd, waardoor de uiterwaarden van Gravenbol werden afgestaan, terwijl Polder Koornwaard en De Roodvoet aan de gemeente Maurik werden toegevoegd. Tevens werd een stuw gebouwd die in 1967 in bedrijf werd gesteld. De veren bij Maurik en bij Rijswijk zijn opgeheven. Het pontveer bij Wiel, waarvan reeds in 1400 sprake is, is nog in de vaart. Na 1865 werd er systematisch gewerkt aan de bekribbing van de rivier.

Omstreeks 1925 werd de gemeente Maurik aangesloten op het elektriciteitsnet van de P.G.E.M.

Afbeelding 3
Belangrijkste wegen gemeente Maurik omstreeks 1910

4. NEDERZETTINGSSTRUCTUUR

4.1. Algemeen

De mogelijk Romeinse nederzetting bij Rijswijk is gelegen op een woerd, die vanaf de Bataafs-Romeinse Tijd is opgehoogd. De dorps-polders (Eck en Wiel, Maurik, Rijswijk en Ravenswaaij besloegen zowel uiterwaard, stroomrug als komgrond) zorgden voor gemeenschappelijke taken (wegen, school, waterafvoer e.d.) Nabij Ravenswaay werd in het midden van de 17e eeuw een steenoven in gebruik genomen.

4.2. Functionele ontwikkelingen

Periode 1800-1850

In het begin van de 19e eeuw was de overwegend agrarische bevolking van de gemeente Maurik grotendeels aangewezen op opbrengsten uit de landbouw. In Eck en Wiel werd een leerlooierij opgericht.

Periode 1850-1900

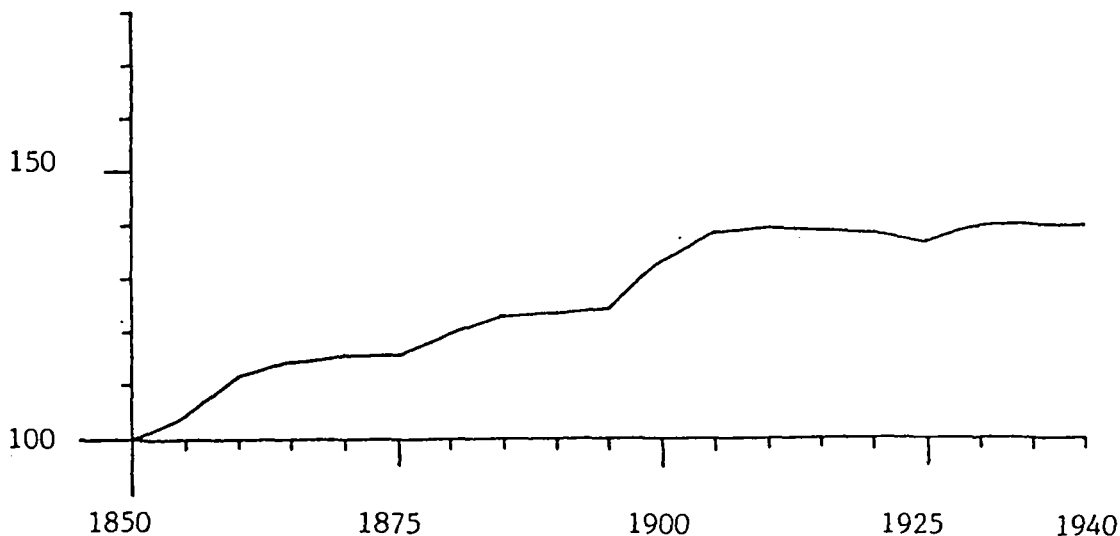
Gedurende de tweede helft van de 19e eeuw nam het boomgaardareaal sterk toe. Dit leidde echter niet tot de oprichting van (fruit) verwerkende industrieën. De intensivering van de landbouw op de stroomruggen ging gepaard met verdergaande verkaveling, alsmede met het in betekenis toenemen van het gemengd (klein)bedrijf. Van grote betekenis voor de werkgelegenheid in de gemeente Maurik was de opkomst van de baksteenfabricage. Tussen 1861 en 1882 werden vijf steenfabrieken opgericht langs Nederrijn en Lek. Tevens werd een pannembakkerij te Eck en Wiel opgericht. In deze fabrieken werkten tezamen ongeveer 200 werknemers.

Periode 1900-1940

De matige groei van het inwonertal van de gemeente Maurik in het tijdvak 1850-1940 vond vooral plaats tussen 1850 en 1905 (zie afbeelding 4). Tussen 1900 en 1940 is sprake geweest van een vertrekoverschot van zo'n 80% van de natuurlijke bevolkingsgroei. Dit duidt erop dat de ontwikkeling van de bestaansbronnen in de gemeente Maurik stagneerde. Het aantal werknemers in de baksteenindustrie bleef vrijwel gelijk. De baksteenindustrie heeft niet gefungeerd als initiator van verdere industrialisatie in de gemeente Maurik.

Afbeelding 4

Bevolkingsontwikkeling gemeente Maurik 1850-1940
(indexcijfers, waarbij in 1850 2.984 inwoners = 100)

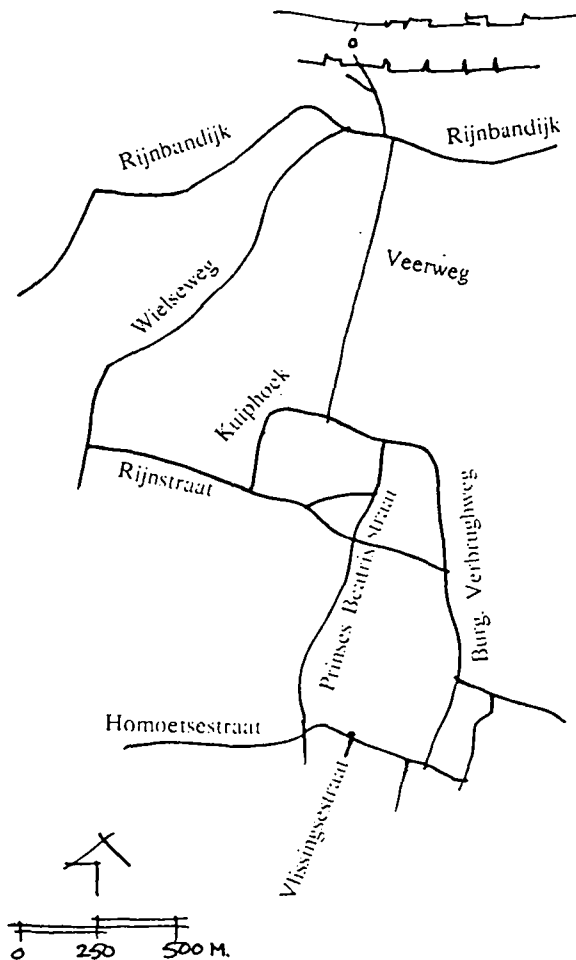
4.3. Stedebouwkundige structuur

De kernen van de gemeente Maurik: Eck en Wiel, Maurik, Rijswijk en Ravenswaay zijn gelegen op de hoger gelegen stroomruggen.

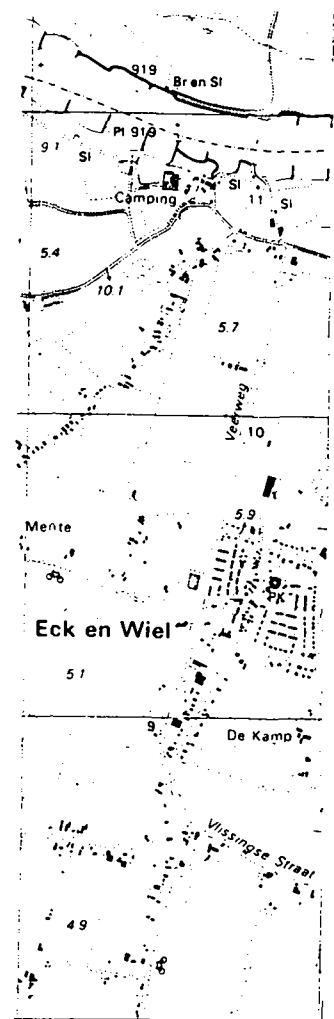
Eck en Wiel

De structuur van Eck en Wiel bestond in 1850 uit lintbebouwing langs de Rijnstraat, Prinses Beatrixstraat en Burgemeester Verbrughweg. In de periode 1850-1940 heeft langs deze structuur een verdichting plaatsgevonden met voornamelijk agrarische bebouwing.

Eck en Wiel 1910

Eck en Wiel 1990

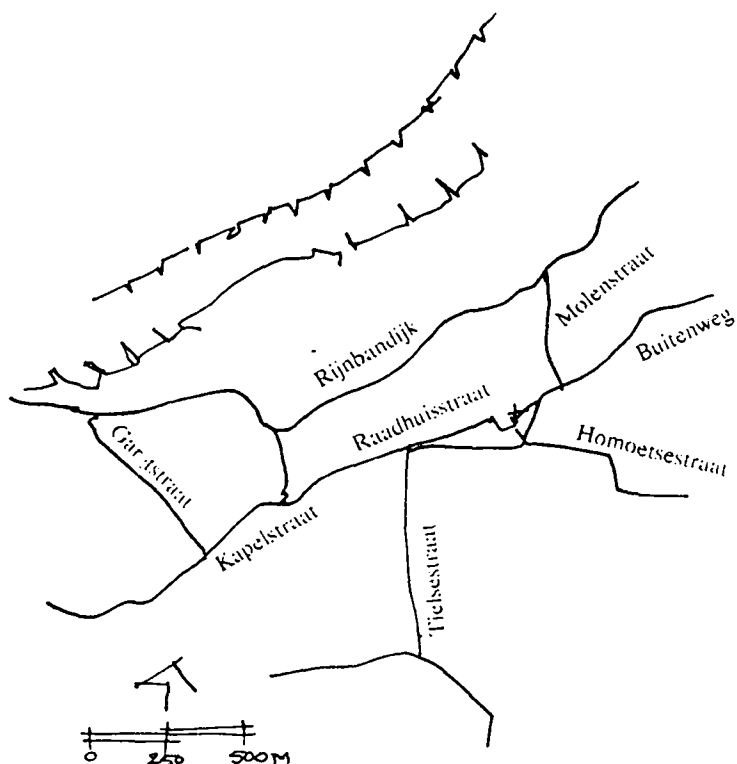

Maurik

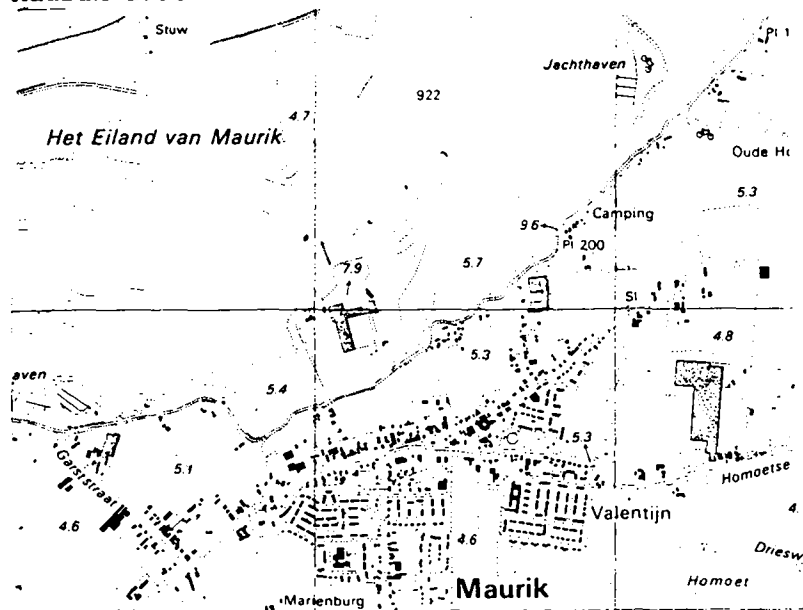
De Raadhuisstraat die evenwijdig aan de Rijnbandijk loopt, heeft aan de oostzijde een rechthoekig, gaaf dorpsplein waar de N.H.-kerk ligt. De bebouwing, opgericht in de periode 1850-1940 bestond voornamelijk uit boerderijbebouwing en is lintvormig aan de bestaande structuur aangelegd.

Deze structuur bestond uit de Rijnbandijk, Raadhuisstraat, Kapelstraat, Gartstraat, Molenstraat, Homoetsestraat en Buitenweg.

Maurik 1910

Maurik 1990

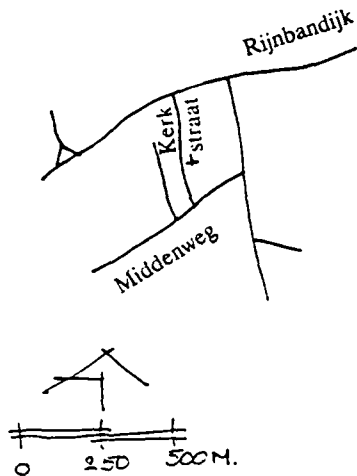

Rijswijk

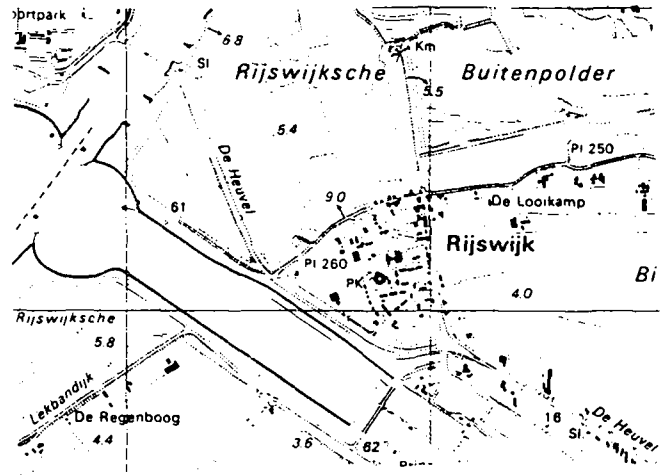
De kern Rijswijk heeft in de periode 1850-1940 weinig wijziging ondergaan.

De structuur bestaat uit bebouwing op en aan de Rijnbandijk en aan enkele loodrecht daarop staande wegen, waarbij de Kerkstraat de belangrijkste is.

Rijswijk 1910

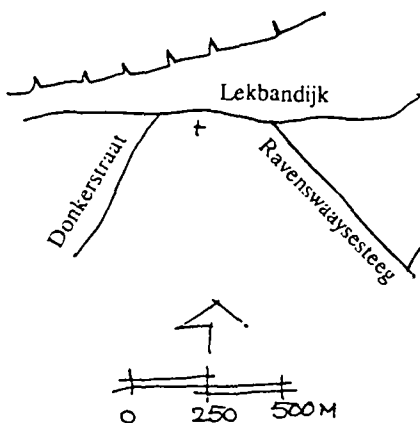
Rijswijk 1990

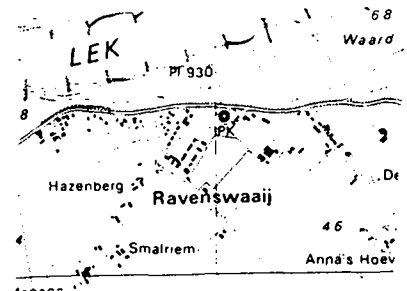
Ravenswaay

De bebouwing opgericht in de periode 1850-1940 is geplaatst in de reeds bestaande structuur van de Lekbandijk, de Donkerstraat en de Ravenswaaysesteeg.

Ravenswaay 1910

Ravenswaay 1990

Verspreide bebouwing

Op en langs de Rijnbandijk en de Lekbandijk komt voornamelijk boerderijbebouwing voor. De oost-west lopende wegen op de stroomrug bestaande uit de Homoetsestraat, de Parkstraat en Heuvelstraat zijn eveneens lintvormig bebouwd.

De noord-zuid verbindingen bestonden uit de Ravenswaaysesteeg, de Zeeg, de Tielsestraat en de Tielseweg, waarbij de laatste lintvormig is bebouwd.

4.4. Ontwikkelingen na 1940

Ingrepen aan de Nederrijn in de vorm van het rechte trekken van het tracé en de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal waren belangrijke naoorlogse waterstaatkundige werken.

De oude loop van de Nederrijn is omgevormd tot het recreatiegebied "het eiland van Maurik".

Ten zuiden van de kernen is de provinciale weg N320 aangelegd.

De kernen van de gemeente Maurik hebben na 1940 een planmatige uitbreiding met woonbuurten gekregen. Eck en Wiel in oostelijke richting. Maurik in zuidelijke richting, terwijl Rijswijk en Ravenswaay zeer beperkt en voornamelijk binnen de reeds bestaande structuur zijn gegroeid.

4.5. Karakterisering geïnterpreteerde bebouwing

Wonen

In de gemeente zijn enkele villa's geïnterpreteerd, met name in Eck en Wiel. Aan de Burg. Verbrughweg in deze plaats, aan de rand van de bebouwde kom, staan enkele villa's bij elkaar. Aan deze zelfde weg staat nog een villa uit de jaren '30 en een villa met koetshuis, nabij de muziektent. Huize "Vredestein" dateert van voor 1850.

Verspreid over de gemeente staan enkele eenvoudige huisjes van rond 1900 en uit de twintiger jaren. Een voorbeeld van een huisje uit het eerste kwart van de 20e eeuw is te vinden aan de Tielseweg in Eck en Wiel ("Catharina").

Vermelding verdient de karakteristieke woning bij de molen van Rijswijk.

Werken

Het grootste deel van de in de gemeente Maurik geïnterpreteerde bebouwing bestaat uit boerderijen. Het type boerderij dat het meest voorkomt is het hallehuis met dwarsgeplaatst voorhuis, de zgn. T-boerderij, in een enkel geval met dubbel voorhuis. Het voorhuis kan een asymmetrische of een symmetrische gevelindeling hebben, waarbij het laatste type gewoonlijk het jongste is, nl. daterend uit de 19e eeuw, met de nadruk op de tweede helft van de 19e eeuw. Naast T-boerderijen komen hallehuizen zonder uitgebouwd voorhuis voor en enkele krukhuizen. Opgemerkt moet worden dat, hoewel meerdere boerderijen in de gemeente Maurik zelfs nog van voor 1800 stammen, deze boerderijen in de loop der tijd modificaties ondergaan kunnen hebben, waardoor ook elementen uit de periode 1850-1940 aanwezig kunnen zijn.

Rond 1900 zijn in veel dorpen in het rivierengebied kleine huisjes en keuterijtjes neergezet, vaak aan de veedriften. Een mooi voorbeeld hiervan is de Ravenswaaijse Steeg in Ravenswaaij, waar twee van

dergelijke bouwsels geïnventariseerd zijn. Een ander staat midden in Eck en Wiel.

Aan de Prinses Marijkelaan in de bebouwde kom van Maurik en aan Essenbos staan twee boerderijen uit de eerste helft van deze eeuw van een voor de streek ongebruikelijk type, namelijk met de deeldeuren onder een soort dakkapel in de zijgevel, terwijl normaliter de deeldeuren in de achtergevel te vinden zijn. Overigens is een van deze twee boerderijen na een brand in gewijzigde vorm herbouwd. De andere bezit nog een overkragende houten topgevel.

De bijgebouwen van de boerderijen bestaan overwegend uit zomerwoningen, fruitschuren en schuurbergen. Vloed- of vliedschuren zijn er maar enkele.

Het gebouw met de vele openingen in de gevel aan de J.E. Penraadstraat is een maalterij geweest. De enige molen uit de periode 1850-1940 in de gemeente is helaas niet meer compleet. Hij staat aan de Molenstraat in Maurik.

Winkels zijn in Maurik te vinden aan het Dorpsplein, de Raadhuisstraat en de Prinses Marijkelaan. Zij dateren van het laatste kwart van de 19e eeuw tot in de jaren '30. Aan het Dorpsplein staat een, nu leegstaand, café/logement. Op de hoek van de Prinses Marijkelaan en de Tielsestraat staat een (voormalige) uitspanning.

Aan de Veerweg staat een huis, met bijbehorende bedrijfsschuren, dat de naam "Smidsgedoe" draagt.

Infrastructuur

Het enige object in deze categorie dat genoemd dient te worden is het transformatorhuisje op de hoek van de Tielsestraat en de Raadhuisstraat.

Maatschappelijke voorzieningen

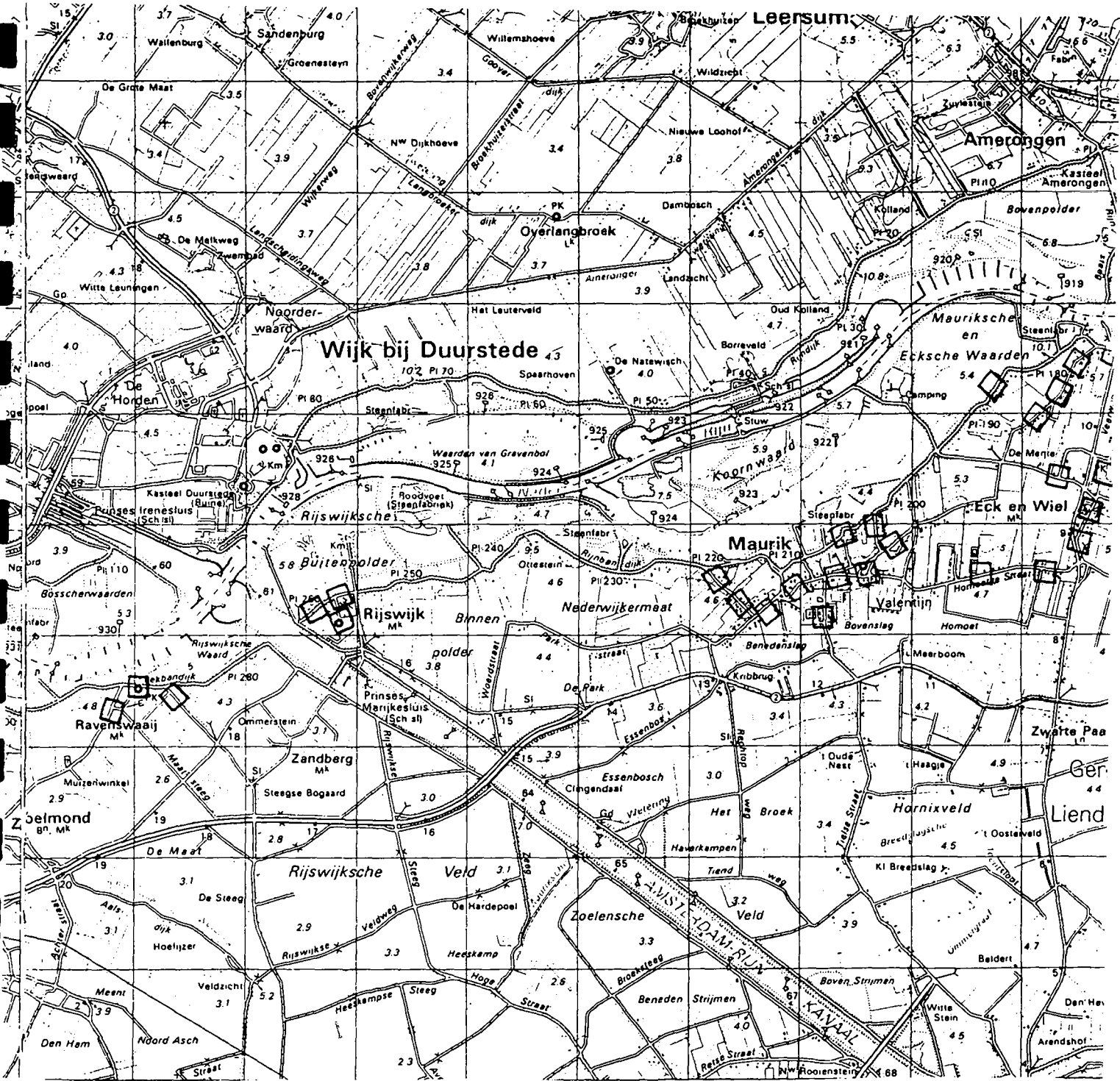
In Maurik dateren de R.K. kerk en de aangebouwde pastorie uit het tweede kwart van deze eeuw. Bij dit complex hoort ook een kerkhof. De voormalige R.K. kerk aan de Buitenweg, met bijbehorende woning, dateert van voor 1850. Aan de Tielsestraat ligt een oud kerkhof.

Op het terrein van de kerk van Ravenswaaij is een klein kerkhofje te vinden. De kerk zelf kent een klein aanbouwtje naast de toren.

De diaconie van Eck en Wiel is een groot, blokvormig pand met schoorstenen op de vier hoeken van het afgeplatte schilddak.

Het gemeentehuis van Maurik kent een moderne uitbreiding. Het voorste gedeelte is (nog) intact. Hierin bevindt zich een glas-in-lood raam, ter herdenking van de Tweede Wereldoorlog.

Kaart 1
TYPOLOGIE UITBREIDINGEN GEMEENTE MAURIK 1850-1940

4.6. Typologie uitbreidingen gemeente Maurik 1850-1940

Toelichting bij kaart 1

Type aanduiding	Type-omschrijving	Bijzondere gebieden
-----------------	-------------------	---------------------

- Lineaire ontwikkelingen

☐	☐	☐	- functie: gemengd of wonen
			- niet-planmatige en planmatige ontwikkelingen

4.7. Bijzondere gebieden

De term bijzonder gebied wordt gehanteerd voor gebieden die zijn gebouwd of aangelegd in de periode 1850-1940. Bij de beoordeling is de criterialijst gehanteerd volgens de zgn. "MIP-handleiding". Hierbij zijn grotere samenhangende (stede-)bouwkundige structuren bekeken. Bij de bouwkundige inventarisaties zijn samenhangende bouwkundige complexen aangegeven.

Dat in de gemeente geen of weinig bijzondere gebieden voorkomen, zegt niets over de schoonheid of opbouw van de gemeente.

In de gemeente Maurik komen geen bijzondere gebieden voor.

Karakteristieke gebieden

Structuren van bouwkunst en stedenbouw van vóór 1850 en na 1940 die een bijzondere kwaliteit hebben worden aangeduid met de kwalificatie "karakteristieke gebieden". Het betreft gebieden waarvan de hoofdelementen dateren van voor 1850 of na 1940, die ook daarna herkenbaar zijn gebleven.

Het oostelijk gelegen dorpsplein van de kern Maurik, waarvan de opzet van vóór 1850 dateert.

Het vierkante plein waaraan de N.H.-kerk ligt en waar de omliggende gesloten bebouwing voor de pleinwanden zorgt is als karakteristiek aan te merken.

CRITERIA VOOR DE AANDUIDING BIJZONDERE GEBIEDEN

- I. **Intrinsieke stedenbouwkundige kwaliteit, zoals:**
  1. kwaliteit van het ruimtelijk concept;
  2. betekenis vanwege de verkaveling/inrichting/voorzieningen;
  3. betekenis vanwege architectonische/architectuurhistorische kwaliteit;
  4. betekenis vanwege specifieke vorm voor specifieke functionele ontwikkelingen (b.v. havengebied, city-ontwikkeling, sportpark)

- II. **Bijzondere historische betekenis, zoals:**
  1. structuur, bestemming of verschijningsvorm, verbonden met en duidelijk uitdrukking gevend aan een specifieke politieke, culturele, geestelijke, sociale, economische of algemeen historische ontwikkeling;
  2. betekenis voor de geschiedenis van de ruimtelijke ordening en voor de ontwikkeling van het stedenbouwkundig denken;
  3. betekenis vanwege de innovatieve waarde of pioniersfunctie (type, motief, datering)

- III. **Stedenbouwkundige betekenis in ruimere omgeving, zoals:**
  1. betekenis als onderdeel van een groter geheel
  2. betekenis vanwege ruimtelijke relaties met de omgeving;
  3. betekenis vanwege markering van het stadsbeeld, als ruimtelijke of functionele dominant in een groter geheel of als representant van een groter geheel

- IV. **Gaafheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)**

- V. **Zeldzaamheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)**

GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN/KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR

Archieven en bibliotheken

- * Rijksarchief in Gelderland
- * Katholieke Universiteit Nijmegen, Faculteit der Beleidswetenschappen
- * Bibliotheken Provincie Gelderland
- * Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek
- * Gemeente Maurik

Afbeeldingen

- * Afbeelding 1   Gemeente Maurik in 1865
- * Afbeelding 2   Geomorfologische kaart gemeente Maurik
- * Afbeelding 3   Belangrijkste wegen gemeente Maurik omstreeks 1910
- * Afbeelding 4   Bevolkingsontwikkeling gemeente Maurik 1850-1940
- * Kaart 1   Typologie uitbreidingen gemeente Maurik 1850-1940

Kaartmateriaal

- * Bodemkaart 1/50.000, 1970
- * Topografische kaart 1/25.000 en 1/50.000, diverse jaargangen
- * Kaartenboek van Gelderland, 1843
- * J. Kuijper, Gemeente-atlas van Gelderland 1868, Leeuwarden, 1970

Literatuur

- * Beaufort, R.F.P. de, Berg, H.M. v.d., *De Betuwe*, Den Haag, 1968
- * Jansen, T., *Het dorp van de rietpikkers*, Maurik, 1976
- * Kleuver, A.P. de, *De gemeente Maurik*, Rhenen, 1967
- * Pliester, R.A. e.a., *'n Merkwaardig dorp in de Neder-Betuwe*, Culemborg, 1908
- * Diverse bestemmingsplannen gemeente Maurik

Oosterbeek, 1993

Stichting MIP-Gelderland
Oranjeweg 60
6861 BL OOSTERBEEK
tel. 085 - 336 326